

ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ РУХОВОЇ ФУНКЦІЇ ДІТЕЙ 4-6 РОКІВ

Сергій ГАВРИШКО

Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка

Період від народження дитини до вступу у школу – найбільш відповідальний етап розвитку організму і один з важливих у становленні особистості людини. Знання особливостей росту та розвитку дітей різних вікових груп необхідно дошкільним працівникам, щоб правильно здійснювати фізичне виховання малюків, спостерігаючи за їхнім психічним станом та фізичним розвитком. К.Д.Ушинський писав з цього приводу: «Якщо педагогіка хоче виховувати людину в усіх відношеннях, то вона повинна спершу пізнати її також в усіх відношеннях» [2].

Проблема визначення рухової обдарованості протягом останніх десятиріч постала досить актуально. Вона за своїм значенням, нині, виходить далеко за рамки суто спортивної. Виявити конкретні рухові здібності та допомогти зорієнтувати дитину вже в 4-6 років на вибір того чи іншого виду рухової активності важко.

Точність відбору буде дійсно обґрунтованою, якщо проводитимуться динамічні спостереження за зміною стану рухової функції дітей в процесі вікового розвитку, а також врахування темпів приросту показників у визначених вікових періодах [1].

Дані літератури та результати досліджень фахівців дозволили нам відібрати комплекс показників, що характеризують руховий, психофізіологічний та функціональний потенціал дітей 4-6 років, які доцільно використовувати при визначенні схильності дітей до певного виду рухової активності.

Дослідження відбувались на базі дошкільних закладів м.Мукачева із залученням дітей 4-6 років (n = 822). Обстеження проводились в стандартних умовах за загальноприйнятими методиками, зберігаючи наступну почерговість:

1 день: човниковий біг 4x9 м; стрибок у довжину з місця; вис на зігнутих руках; проба Штанге; проба Генче; тепінг-тест (10 с); тепінг-тест (30 с).

2 день: біг 20 м; кистева динамометрія; піднімання тулубу в сід за 1 хвилину; ЖЕЛ; ортостагична проба.

3 день: нахил тулуба вперед з положення сидячи; біг у чергуванні з ходьбою 400 м; антропометрія.

Педагогічний Тривалість дослідження кожного дня 50-60 хвилин на одну групу дітей.

Експеримент складався з трьох взаємопов'язаних етапів протягом 1999-2000 років. Основне завдання експерименту - виявити стан рухової функції дітей 4-6 років.

Результати, отримані в процесі проведення досліджень, підлягали математично-статистичній обробці за загальноприйнятими методиками.

Аналіз результатів дослідження виявив невеликі коефіцієнти варіації більшості показників. Винятком є лише показники силової витривалості, статичної сили, максимальної сили, анаеробної потужності функціональної системи, морфологічних показників (ЕГК), гнучкості, функціонального стану вегетативної нервової системи, величина коефіцієнтів варіації яких є великою і коливається в межах 19,38-42,12%.

Аналіз отриманих даних дає підстави говорити про тенденцію до покращення результатів з віком дітей, що узгоджується із закономірністю процесу

морфофункціонального розвитку організму. Так, показник швидкості 5-річних хлопчиків вищий від даних 4-річних на 9,32%, загальної витривалості – на 19,11%, гнучкості – на 7,68%, спритності – на 11,83%, силової витривалості – на 78,03%, статичної сили – на 43,44%, вибухової сили – на 19,14%, максимальної сили – на 26,61% ($P<0,05$) (рис. 1).

Порівняльний аналіз даних 4- і 5-річних хлопчиків показав, що показники рухливості нервових процесів 5-річних дітей вищі на 15,32%, сили нервових процесів – на 18,99%, ніж у 4-річних. Лише показник функціонального стану вегетативної нервової системи у 5-річних на 11,1% нижчий ніж у 4-річних хлопчиків ($P<0,05$).

Дані морфологічних показників 5-річних хлопчиків, в порівнянні із 4-річними, проявляють тенденцію до зростання: зріст – на 6,08%, вага – на 14,88%, ОГК – на 3,84%, ЕГК – на 50,39% ($P<0,05$).

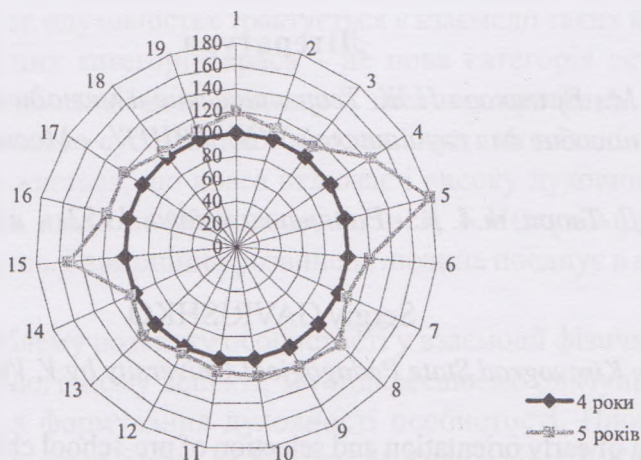
Порівнюючи функціональні параметри 4- і 5-річних дітей, відзначаємо підвищення з віком показників аеробної потужності: ЖЄЛ – на 19,27%, МСК – на 19,68%; анаеробної потужності – на 5,69% (проба Штанге) і на 8,39% (проба Генча) ($P<0,05$).

Порівняння даних хлопчиків 5 і 6 років виявило вищий рівень прояву рухових можливостей 6-річних: швидкість вища на 13,12%, вибухова сила – на 23,73%, силова витривалість – на 44,84%, статична сила – на 31,06%, спритність – на 18,22%, максимальна сила – на 15,28%, загальна витривалість – 19,66% ($P<0,05$) (рис. 1). Водночас спостерігається зниження результату 6-річних дітей за показником гнучкості на 7,98% ($P<0,05$).

Порівняльний аналіз показників психофізіологічних можливостей дітей 5 і 6 років показав, що результати останніх вищі: рухливості нервових процесів на 16,35%, сили нервових процесів – на 15,36%, функціонального стану вегетативної нервової системи – на 8,33% ($P<0,05$).

При порівнянні показників морфологічного статусу, дані 6-річних дітей виявились вищі від 5-річних: зріст – на 5,74%, вага – на 12,05%, ОГК – на 3,24%, ЕГК – на 35,26%. Достовірні відмінності, при цьому, спостерігаються за всіма показниками ($P<0,05$).

Аналізуючи дані 5- і 6-річних хлопчиків за функціональними показниками, спостерігаємо вищі результати останніх. Так, показники аеробної потужності вищі: ЖЄЛ – на 12,18%; МСК – на 12,44; анаеробної потужності: проби Штанге – на 17,74%, проби Генча – 10,2% ($P<0,05$).

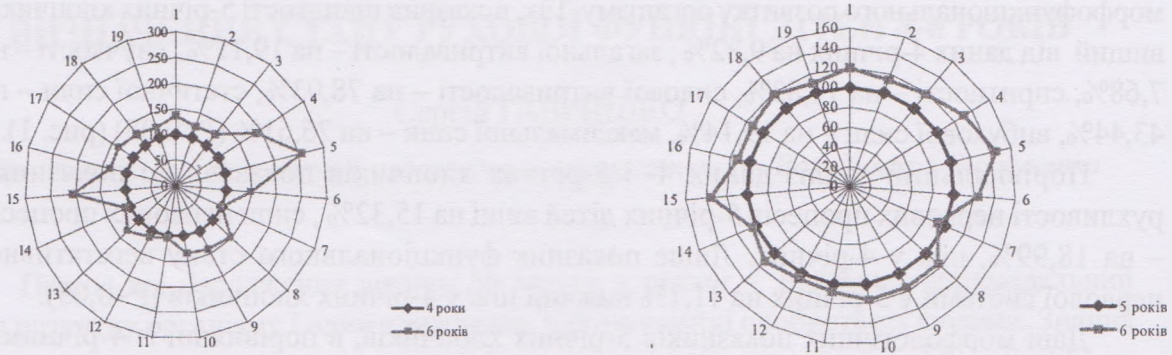

Рис.1 Відмінності показників стану рухової функції хлопчиків від 4 до 6 років.

(А – 4-5 років; Б – 5-6 років; В – 4-6 років).

Примітка. 1) біг в чергуванні з ходьбою на 400 м.; 2) біг 20 м.; 3) човниковий біг 4x9 м.; 4) вис на зігнутих руках; 5) піднімання тулуба в сід за 1 хв.; 6) стрибок у довжину з місця; 7) нахил тулуба вперед; 8) динамометрія; 9) теплінг-тест 30 с.; 10) теплінг-тест 10 с.; 11) ортостатична проба; 12) зріст; 13) вага; 14) ОГК; 15) ЕГК; 16) ЖЄЛ; 17) МСК; 18) проба Штанге; 19) проба Генча.

Таким чином, за більшістю показників рухових можливостей хлопчиків від 4 до 6 років спостерігається покращення результату в середньому на 52,8% при $P < 0,05$. Водночас за показником гнучкості (при порівнянні 4- і 6-річних хлопчиків) виявлено зниження результату на 0,91%. Достовірних відмінностей при цьому нами не виявлено ($P > 0,05$) (рис. 1.).

При порівнянні показників психофізіологічних можливостей хлопчиків відзначено збільшення результату від 4 до 6 років показників сили та рухливості нервових процесів в середньому на 35,72% ($P < 0,05$). За показником функціонального стану вегетативної нервової системи від 4 до 5 років ($P < 0,001$) та від 4 до 6 років ($P > 0,05$) виявлено зниження результатів в середньому на 7,4%. Лише від 5 до 6 років цей показник зростає на 8,33% ($P < 0,05$).

Аналіз показників морфологічного статусу хлопчиків 4-6 років виявив достовірні відмінності ($P < 0,05$) при зростанні в середньому на 37,88%.

Порівняльний аналіз функціональних показників протягом досліджуваного періоду підтвердив закономірність зрушень в організмі хлопчиків вказаного віку. Так, за всіма функціональними параметрами, що вивчались, спостерігається покращення результатів від 4 до 6 років в середньому на 28,06% ($P < 0,05$).

Література

1. Заціорский В.М., Булгакова Н.Ж. Теоретические и методические основы отбора в спорте: / Уч. пособие для слушателей УСО и ВШТ/. – Москва: ГЦОЛИФК, 1980. – 41с.
2. Ушинський К.Д. Твори. т.4. К. - Радянська школа, 1952. - с.28.

Sergiy GAVRISHKO

The Kirovograd State Pedagogical University by V. Vynnychenko

The problem of early orientation and selection of pre-school children for the definite kind of motor activity and the problem of 4-6 aged children's motor function are regarded. The complex of tests to determine the 4-6 aged boys' motor giftedness is recommended in the work.